

PISMA UREDNIKU

Tovariš urednik,

v »Opombi uredništva« v 10. številki Sodobnosti t. l., ki odgovarja na mojo zavrnitev Borovega epigrama name, »Kraljevska pota«, objavljeno v 7. številki Sodobnosti t. l., so me med drugim zlasti osupnile naslednje trditve, ki mi v obliki retoričnih vprašanj očitajo neobjektivnost in nespodobnost v poročanju o naši dramatikki po drugi svetovni vojni.

»...ali je tuj auditorij prostor za našo notranjo polemiko, ali pa za čim bolj objektivno poročilo.«

»...kakšen smisel ima plačevati, pa naj plačuje že kdorkoli hoče, za takšna potovanja, na katerih slovenski pisatelji dajejo v nič delo svojih kolegov pred tujimi poslušalci, pred katerimi se ponavadi govori predvsem o takih delih, ki neko literaturo priporočajo.«

V svojem predavanju pred avstrijskimi književniki sem se pri karakteriziranju posameznih naših dram po drugi svetovni vojni poslužil dveh vrstnih kategorij, kategorije časovnih dram po zgledu sovjetskih agitk in kategorij problemskih dram po zgledu evropske dramatike. Gotovo je vsaka kategorizacija na estetskem področju že nujno vrednotenje nekega tipa literature, toda te metode se danes poslužuje vsa svetovna kritika in resno dvomim, ali bo mogla bodoča zgodovina naše novejšje dramatike mimo teh ali podobnih estetskih razvrstitev.

Glede drugega očitka pa v imenu književnosti kot spodobne, moralno odgovorne kulturne dejavnosti odločno ugovarjam zoper dvojno moralo, ki jo predstavlja ta očitek, zoper mnenje, da bi se moralo in smelo o naših literarnih stvarih govoriti in pisati na dva načina, doma drugače in drugače zopet v zunanjem svetu.

Vladimir Kralj

Tovariš urednik,

dr. Joža Mahnič mi je v letošnji deseti številki kot avtorju sestavka »V imenu pravičnejše kritike« izrekel nekaj očitkov. Dr. Mahnič meni, da sem bil v svojem prispevku žaljiv, da sem se posmehoval njegovemu znanstvenemu delu, da kaj takega od mene ni pričakoval itd.

Še enkrat sem šel brat svoj članek (kajti pisal sem ga brez zlih namenov). Vsako besedo sem znova pretehtal in precenil njen pomen v kontekstu drugih besed, a nisem našel nobene žaljivke, nobenega hudobnega podtona, nobene zlonamerne formulacije.

Stavki, ki omenjajo literarnozgodovinske metode dr. Mahniča, so zgolj ilustracija k drugemu delu mojega članka, kjer obsojam alienirane odnose v komunikaciji med avtorji in bralci. S tem obsojam zgodovinsko pogojeno alienationo strukturo družbe, ki v svojem delovanju prenaša slabosti tudi na umetnost in kulturo kot konstituenti družbene zavesti. Poudarjam, da nisem hotel obsoditi dr. Mahniča »ad personam«, obsoditi sem hotel kulturo, odtujenost v njej, torej tudi sebe; vsakogar, ki živi to dano situacijo. Kaj pomeni, da obsojam družbo, vsakogar? To pomeni kritiko danosti, kritiko, ki vodi v nove oblike odnosov, v spremembo te danosti. In vsakdo, ki mu je neka družba pri srcu, ji želi razvoj, vsakdo, ki nosi v srcu skrb za kulturo, bo skušal v tej kulturi odkrivati slabe

točke, skušal bo prispevati k rešitvi v boljšo, manj alienirano kulturo. S tem seveda nočem reči, da sem slabe točke našel, tudi morda nisem našel rešitve, trudil sem se pač, da po svoje prispevam k razjasnitvi določenih problemov.

Zdi se mi, da prav dandanašnji literarna zgodovina stoji na vrhu neke piramide, ki so vanjo naplavljali material tokovi, deroči po strugah domov v »objektivno znanosti«. To so bili najrazličnejši tokovi od skrajnega determinizma do skrajnega indeterminizma, in vsakemu je literarna zgodovina plačala svoj davek. V nezaupanju v katerokoli teh filozofij se je literarna zgodovina omejila od njih, zadala si je nalogo postati objektivna znanost. In v tej težnji, ki je splošen zgodovinski pojav (ne samo na področju literature, ne samo nekoč), se je literarna zgodovina zatekla k pozitivizmu. In ko smo prišli do vrha te piramidne konstrukcije, se moramo pač vprašati, kam naprej. Pozitivizem je hudo varna obramba, to je posel, ki s smrtniškim življenjem skorajda nima opravka. V svojem članku sem zastavil vprašanje, ali je tak pozitivizem, ali je sistematika, ki jo uveljavlja del tradicionalne literarne zgodovine, še zmožna slediti sodobnemu življenju. In odločil sem se, da ne. To je moja subjektivna sodba. Menim, da s takšno tradicijo le povečujemo razdaljo med izvorom in recipientom, da oba pola le odtujujemo. V želji, da bi si v ustvarjalnem dialogu zbistril poglede na omenjene probleme, sem zavrnil tradicijo in se oprasal po nečem »novem«.

Dr. Mahnič je moj namen razumel narobe. Razumel je, da ga hočem osebno diskvalificirati. Nisem hotel žaliti in osebna interpretacija je napačna. Želel bi dialog, pričakoval sem polemiko, napad na svoja gledišča, nisem pa pričakoval osebnih očitkov. Opravičujem se, če sem v svoji onemi prekoračil kako mejo vljudnosti, od svojih načel pa nočem odstopiti, dokler me dr. Mahnič ne prepriča, da sem se motil. Z osebno diskvalifikacijo (to je dr. Mahnič v 10. številki zares storil) me ne bo prepričal.

Dimitrij Rupel

LISTNICA UREDNIŠTVA

Ob koncu XIII. letnika se uredništvo zahvaljuje vsem sodelavcem za sodelovanje. Obenem jih prosi, da bi ostali reviji zvesti tudi v prihodnjem letniku, nove sodelavce pa iskreno vabi k sodelovanju.

Uredništvo se zahvaljuje tudi vsem naročnikom za njihovo podporo Sodobnosti.

DOBILI SMO V OCENO

- Gregor Strniša, Zvezde.** Opremil France Maček. Državna založba Slovenije 1965.
- Lovro Kuhar-Prežihov Voranc, Zbrano delo** — osma knjiga. Uredil in opombe napisal Drago Druškovič. Državna založba Slovenije 1965.
- Jože Strgar, Lončnice.** Opremil Grega Košak. Državna založba Slovenije 1965.
- Walter G. Armando, Paganini.** Prevedel Bogo Pregelj. Opremila Nadja Furlan. Državna založba Slovenije 1965.
- Tibor Sekelj, Djambo Rafiki.** Opremil Dušan Osredkar. Mladinska knjiga 1965.
- Janko Traven, Pota slovenskega gledališča.** Mestno gledališče 1965.
- Smiljan Samec, Mimogrede.** Karikature Borut Pečar. Mestno gledališče 1965.
- Pavel Rasberger, Moji spomini.** Mestno gledališče 1965.
- Dylan Thomas, Praprotni grič.** Prevedel in spremno besedo o avtorju napisal Jože Udovič. Opremil Matjaž Vipotnik. Cankarjeva založba 1965.
- Dante Alighieri, Vice.** Prevedel Alojz Gradnik. Uredil in opombe napisal Niko Košir. Opremil Matjaž Vipotnik. Cankarjeva založba 1965.
- France Koblar, Dvajset let slovenske drame II.** Opremil Janez Bernik. Slovenska matica 1965.
- Poslanstvo slovenskega zdravnika, zbornik razprav in člankov.** Uredil Franjo Smerdu. Risbe in vinjete narisal Robert Hlavaty. Zunanja oprema Janez Bernik. Slovenska matica 1965.

V XIII. LETNIKU SODOBNOSTI SO SODELOVALI:

RAFAEL AJLEC, ALEKSANDER BASSIN, ANGELOS BAŠ, FRANJO BAŠ, FRANTIŠEK BENHART, B. BOLGAR, MATEJ BOR, BOŽIDAR BORKO, MARJA BORŠNIK, IVAN BRATKO, AIMÉ CÉSAIRE, MICA ČERNIGOJ, ALEKSANDER ČOLNIK, VLADIMIR DEDIJER, MATE DOLENC, DUŠAN DOLINAR, T. S. ELIOT, EVALD FLISAR, KALIST FONTANOT, SLAVKO FRAS, ALLEN GINSBERG, BOGDAN GJUD, FERDO GODINA, DOMINIK GORSE, ANDREJ HIENG, JOŽE HORVAT, BOHUMIL HRABAL, VIDA HREŠČAK, ANTON INGOLIČ, MIRAN JARC, JANKO JERI, FILIP KALAN, EDVARD KARDELJ, JOŽE KASTELIC, DUŠAN KERMAVNER, FRANCE KLOPČIČ, MILOŠ KOBAL, BLAŽE KONESKI, IGNAC KOPRIVEC, LOJZE KRAKAR, MARKO KRAVOS, MARJAN KRUSIČ, ZORAN KRŽIŠNIK, TONE KUNTNER, MARIJAN LIPOVŠEK, DANILO LOKAR, BORUT LOPARNIK, JOŽA MAHNIČ, OSIP MANDELJSTAM, MITJA MEJAK, JANEZ MENART, SLAVKO MIHALIČ, MIRA MIHELICEVA, IVAN MINATTI, ADA MUHA, DUSAN MORAVEC, JAKA MÜLLER, DUŠKO NANEVSKI, MART OGEN, DESMOND O'GRADY, MIRAN OGRIN, JOSÉ DE OLIVERA, FRANCE ONIČ, JANEZ OVSEC, BOŽIDAR PAHOR, RADO PALIR, TONE PAVČEK, MIODRAG PAVLOVIČ, ELA PEROCI, IVO PETRIČ, FRANCE PIBERNIK, JANKO PLETERSKI, ANTON PODBEVSEK, JOŽE POGAČNIK, VASJA PREDAN, CVETO PREŽELJ, STEVAN RAIČKOVIČ, FRANČEK RUDOLF, DIMITRIJ RUPEL, DUSAN SAVNIK, BREDA SMOLNIKAR, GIACINTO SPAGNOLETTI, LEOPOLD SUHODOLČAN, SEVERIN ŠALI, JOŽE ŠIFRER, ADA SKERL, JOŽE ŠMIT, ANTUN SOLJAN, ROZKA ŠTEFAN, BOJAN ŠTIH, BORUT TREKMAN, MARIJAN TRŠAR, ZVONE VERSTOVŠEK, JOSIP VIDMAR, VLADO VODOPIVEC, HERMAN VOGEL, RADOJKA VRANČIČ, SAŠA VUGA, FRANCE VURNIK, FRANC ZADRAVEC, CIRIL ZLOBEC, BENO ZUPANČIČ IN BRANKO ŽUZEK.